

2020-11-25
Dnr: 2020/428-214

Planarkitekt
Marcus Åberg
0490- 25 40 64
marcus.aberg@vastervik.se

Planbesked för
LUCERNA 2 OCH DEL AV VÄSTERVIK 4:28
LUCERNA AVLOPPSRENINGSVÄRK

Västervik, Västerviks kommun, Kalmar län

Vad är ett planbesked

Ett planbesked är ett mycket tidigt principbeslut och innebär endast att kommunen beslutar om att inleda en planläggning för aktuellt område eller inte. Ett planbesked är ett kommunalt beslut som inte är bindande och kan inte överklagas (Plan- och bygglagen 2010:900, 13 kap. 2§). Beslutet ska inte heller uppfattas som ett slutgiltigt ställningstagande från kommunens sida.

Meningen med planbeskedet är att alla som har för avsikt att genomföra en åtgärd ska kunna få ett snabbt och tydligt besked om huruvida kommunen tänker inleda ett planläggningsarbete eller inte.

Ett positivt planbesked innebär således bara att planprocessen startar, det innebär inte automatiskt att planarbetet påbörjas direkt. Planbeskedet grundar sig på de handlingar som enheten för samhällsbyggnad har tillgång till vid beslutstillfället. Ett positivt planbesked innebär endast ett beslut om att kommunen är beredd att inleda ett planarbete för den sökta åtgärden och ger inga garantier för att slutresultatet blir en antagen detaljplan. Det kan under den formella planprocessen framkomma förutsättningar som gör att planen får en annan inriktning eller att planarbetet avbryts.

Innehåll

1 Ansökan

Information om den sökande och en tjänstepersonbeskrivning av önskat förslag.

2 Planeringsunderlag

Beskrivning av platsens förutsättningar utifrån ställningstagande i kommunala styrdokument och övriga planeringsunderlag.

3 Exploatörens förslag

Redovisning av exploatörens förslag.

4 Fortsatt planering

Platsens förutsättningar som påverkas vid en utbyggnad. Redovisning av riktlinjer och bedömt utredningsbehov inför en kommande detaljplanprocess.

5 Slutsats och förslag till beslut

Planbeskedet motiveras och förslag till beslut redovisas. Vid ett positivt planbesked finns en bedömning när planarbetet kan startas och när en detaljplan kan förväntas vara antagen utifrån aktuella förutsättningar.

1. Ansökan

Fastighetsinformation

Fastighet

Lucerna 2 och Västervik 4:28

Fastighetsägare

Västerviks kommun

Sökande

Kommunalt bolag

Västervik Miljö och Energi AB

VK1044

Box 25

593 21 Västervik

Ansökan avser

Huvudsakligt syfte

Syftet med detaljplanen är att säkerställa avloppsrening för Västervik tätort genom att bekräfta befintliga markanvändning samt möjliggöra en utbyggnad av befintligt reningsverk på Lucerna.

Beskrivning

Lucerna är det största avloppsreningsverket i Västerviks kommun och tar hand om avlopp från Västervik och Gunnebo. Reningsverket på Lucerna byggdes 1972 för mekanisk, biologisk och kemisk rening av avloppsvattnen och har efter hand kompletterats.

2017-11-08 meddelande Mark- och Miljödomstolen i Växjö slutgiltiga villkor för Lucerna reningsverk. Villkoren beskriver maximala utsläpp för renande av avloppsvatten för bland annat fosfor, organiskt material och kväve. De nya utsläppsvillkoren gör att reningsverket måste byggas till och om.

Detaljplanens syfte

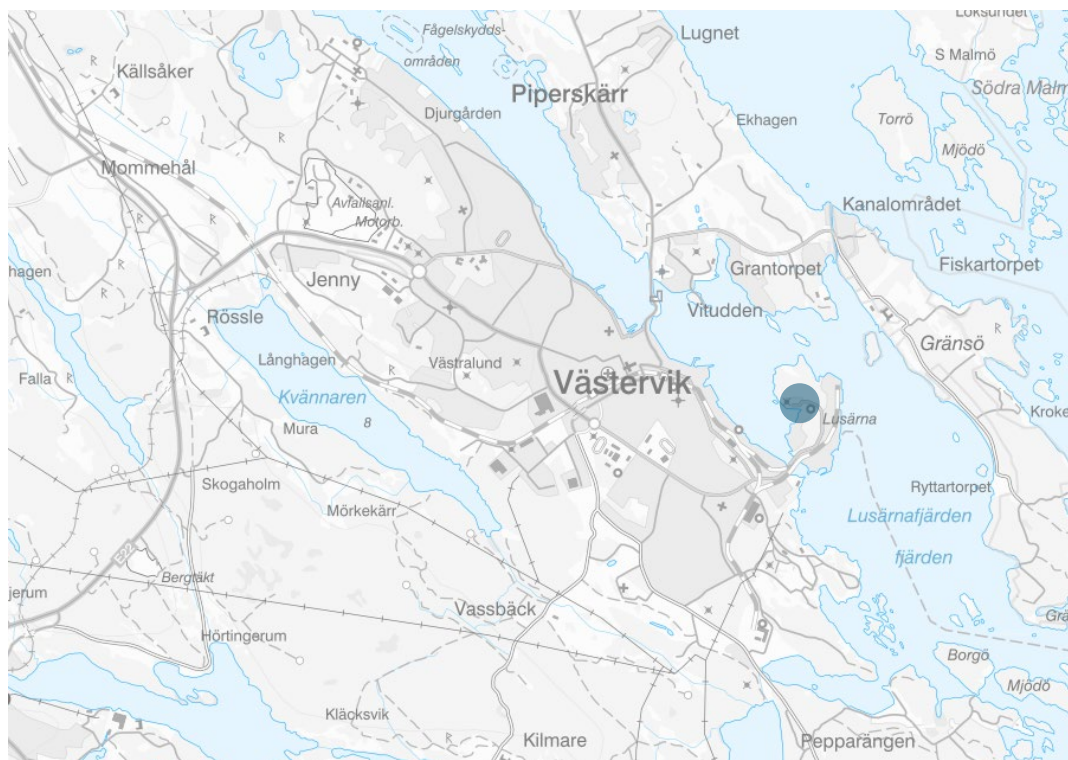
Syftet med detaljplanen är att säkerställa avloppsrening för Västervik tätort genom att bekräfta befintliga markanvändning samt möjliggöra en utbyggnad av befintligt reningsverk på Lucerna. Vidare ska detaljplanen ge förutsättningar för att utveckla det befintliga reningsverket utifrån de miljötillstånd som finns.

Bilagor

Ansökan om Planbesked

2. Planeringsunderlag

Figur 1. Översiktskarta. Blå cirkel anger utredningsområdets läge i Västerviks tätort.

Figur 2. Översiktskarta över aktuellt utredningsområde. Planområdets exakta avgränsning utreds vidare i planprocessen.

Beskrivning av området

Planområdet är beläget på ön Lucerna i östra delen av Västervik. Det ligger i direkt anslutning till Skeppsbrofjärden och innefattar Lucerna avloppsreningsverk (ARV), skogsområdet norr om reningsverket samt anslutande väg från öster.

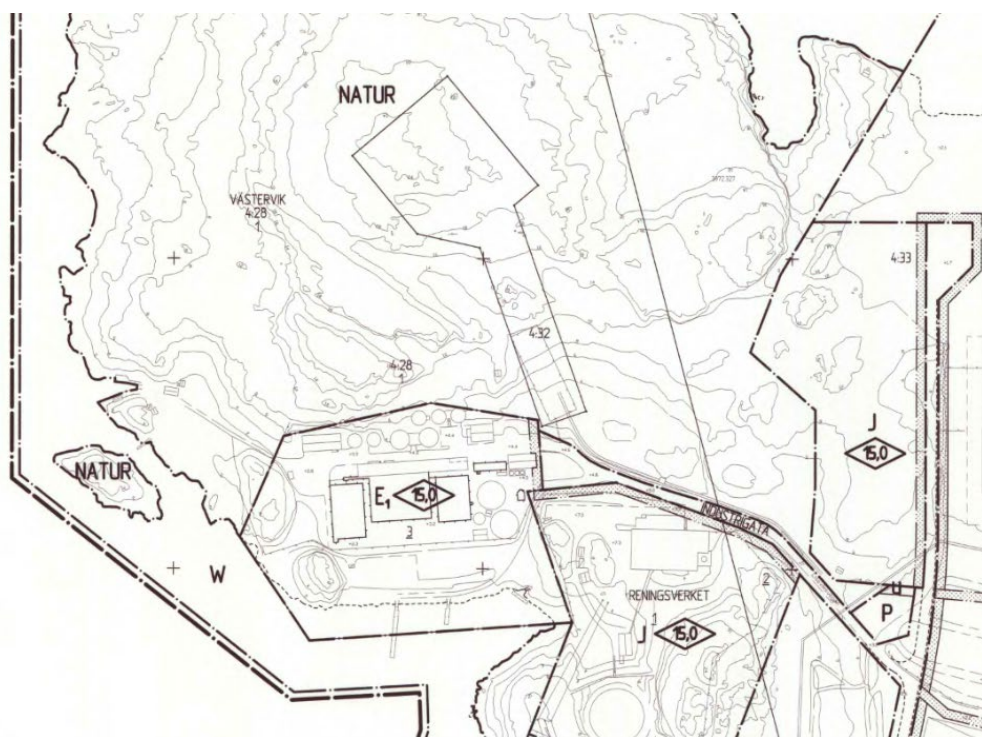
Detaljplan

Berörda delar av Västervik 4:28 (del av skogsområdet norr om Lucerna 2) omfattas av en detaljplan från 2003. Skogsområdet regleras som **Naturområde**.

Lucerna 2 samt del av Västervik 4:28 omfattas av en detaljplan från 2010. Detaljplanen reglerar att Lucerna 2 får användas för ändamålet **Industri, avloppsreningsverk (J₁)** och bebyggas till en högsta byggnadshöjd om 20 meter över nollplanet. Ett undantag görs för västra delen av fastigheten där marken inte får bebyggas i syfte att spara befintlig bergsknalle som insynsskydd.

Norr om Lucerna 2 finns ett mindre område (del av Västervik 4:28) som också reglerats med användningen **Industri, avloppsreningsverk (J₁)**, men med en särskild bestämmelse som skyddar ett nyckelbiotopområde med död ved som ska sparas. Övriga delar av planområdet regleras med användningen **Industri (J)**.

Vattenområdet regleras närmast land som **Område för bryggor, kaj och pir för angränsande verksamhet (WV)**. Övrigt vattenområde regleras som **Öppet vattenområde (W)**.

Figur 3. Urklipp från gällande detaljplan för de norra delarna av planområdet (del av Västervik 4:28).

Figur 4. Urklipp från gällande detaljplan för Lucerna 2 och del av Västervik 4:28.

Översiktsplan

I översiktsplanen finns olika strategiska riktlinjer som visar på Västerviks kommuns viljeinriktning. Till översiktsplanen finns även kommunens VA-översikt och VA-policy. Inget av de strategiska dokumenten anger några riktlinjer för Lucerna avloppsreningsverk specifikt, men övergripande anges att kommunen ska planera för en robust och energieffektiv teknisk försörjning. I detta ingår att säkerställa möjligheten att bygga ut och utveckla den tekniska försörjningen, så som avloppsreningsverket på Lucerna.

Riksintressen

Planområdet omfattas delvis av **riksintresse för yrkesfiske, hav** (Kvädö Västerviks och Misterhults skärgårdar, MB 3:5, skydd av fångstområde för ål och sötvattensarter) samt gränsar till **riksintresse för infrastruktur, farled och hamn** (MB 3:8).

Strandskydd

Strandskyddet inom planområdet är upphävt i tidigare detaljplaner. I samband med ny planläggning återinträder strandskydd om 100 meter från strandlinjen. I planarbetet måste särskilda skäl för upphävande av strandskyddet anges. Fastigheten Lucerna 2 är redan ianspråktagen på ett sådant sätt att den bedöms sakna betydelse för strandskyddets syften

(7 kap. 18 c § p.1). För del av Västervik 4:28 kan ianspråktagandet av marken för att bygga ut reningsverket motiveras av följande särskilda skäl:

- Området behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen kan inte genomföras utanför området (7 kap. 18 c § p.4)
- Området behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området (7 kap. 18 c § p.5)

Naturvärden

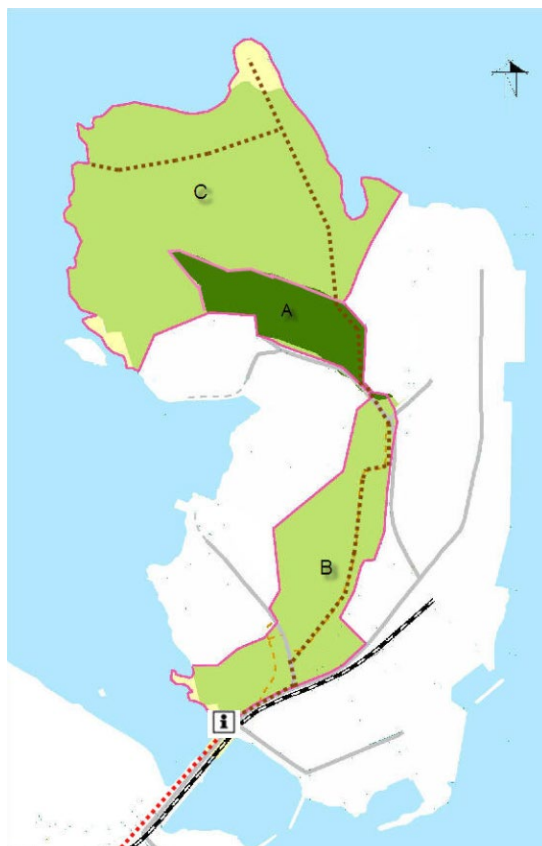
På ön Lucerna finns en lummig grönska med naturliga skogs- och strandbiotoper med höga naturvärden. Totalt har enligt Smålands Flora (2007) hela 849 växtarter påträffats på ön. Lucerna är ett mycket stadsnära område med karaktär av både skärgård och skog. Skogen är varierad med hållmarkstallskog, ek, små myrmarker och kala klippor. Klipporna vid stranden bjuder på utsikt både mot Västervik och ut mot Gränsö. Här finns möjlighet till sportklättring. Ett skeppsvrak i den norra viken höjer spänningen och triggas fantasin. Men industrierna gör att området känns otillgängligt, och idag är det inte många besökare som hittar hit.

Norr om reningsverket finns en lövskogslund som är klassad av Skogsstyrelsen som skoglig nyckelbiotop. Här finns flera gamla grova ekar med insektsspår och mulm. Även lågor av asp förekommer i nyckelbiotopen. Den senaste inventeringen (Calluna 2009) visade på förekomst av flera sällsynta och i vissa fall rödlistade arter.

För Lucerna har en skötselplan tagits fram med målet att:

- att bevara och utveckla förutsättningarna för en tryggad population av de rödlistade arterna i området (i första hand smålandsbjörnbär, läderbagge samt apollofjäril)
- att utveckla den norra delen av Lucerna som närreklamationsområde med avseende på tillgänglighet

Planområdet berör *Skötselområde C - Övrig Naturmark* samt eventuellt del av *Skötselområde A - Nyckelbiotopen norr om reningsverket*.

Figur 5. Skötselområden enligt skötselplan för Lucerna.

Markförhållanden

Markområdet består till största delen av berg i dagen samt sandig morän.

Miljö kvalitetsnormer

Planområdet ligger direkt invid Skeppsbrofjärden som har måttlig ekologisk status men ej uppnår god kemisk status.

Kulturmiljö

Platsen läge i förhållande till staden, Gamlebyviken/Skeppsbrofjärden samt tidigare verksamheter i form av stenbrytning, gör att det kan finnas indikationer på tidig aktivitet. Utredningsområdet ligger så det syns från centrala Västervik.

Klimatanpassning

Boverkets rekommendation är att för nybyggnationer av bostadshus, riskobjekt och vissa samhällsfunktioner av betydande vikt ska byggnadens grundläggningsnivå klara naturligt översvämmande vatten upp till +2,8 meter över havsvattennivån i RH2000. Byggnader och anläggningar som är av samhällsviktig karaktär (ex: reningsverk) ska placeras där det över lång tid (längre än 100 år) ej finns risk för översvämmning. Större delarna av planområdet ligger minst +3,0 meter över havsvattennivån i RH2000, med undantag för ett område i sydvästra delen av fastigheten Lucerna 2. Nybyggnationer ska även klara översvämmning vid skyfall.

3. Exploatörens förslag

För att öka reningsverkets kapacitet handlar det om att utöka och bygga ytterligare reningsprocesser i form av bland annat bassänger, vilket också förstudien som Envidan genomfört inför val av processlösning, visar. Tomtytan som reningsverket är belägen på är mycket kringskuren i nuläget, vilket innebär att reningsverket har stort behov av en utökning av arealerna för reningsverkets framtida utbyggnad. VA-verksamheten är en från myndigheter hårt styrd funktion vilket innebär att utövaren räknar med att det inom en överskådlig framtid åläggs nya skärpta krav. Exempel på tänkbara sådana är UV-rening och reningskrav på läkemedelsrester på utgående renat vatten från Lucerna reningsverk. Detta skapar ytterligare behov av utökad areal för reningsverkets processutrustning och bassänger. Inom området idag saknas bra ytor för interntrafik och blir svårigheter när större lastbilar kommer.

Omfattning av önskad användning

- Utökad area på huvudbyggnad för personal- och kontorsutrymmen
- Utökning av tomtytan österut för tillskapande av parkeringsmöjligheter och ny tillfart/infartsväg.
- Tillskapande av körväg som möjliggör att genomfart av biltrafik säkerställs ur ett miljö- och arbetsmiljöperspektiv
- Utökning av tillräcklig tomtyta för utbyggnad och säkerställande av reningsprocessen inför framtida myndighetskrav.

4. Fortsatt planering

Upphävande av strandskydd

En förutsättning för planens genomförande är att strandskyddet upphävs inom delar av landområdet för verksamheten. Särskilda skäl för upphävande av strandskyddet är att verksamheten är ett angeläget allmänt intresse som inte bedöms kunna tillgodoses utanför området eller på annan plats samt att området redan är ianspråktaget på ett sådant sätt att området saknar betydelse för strandskyddets syfte. Därmed anses skäl för ett upphävande av strandskyddet finnas enligt Miljöbalkens 7 kap. 18 §.

Kulturmiljö

Områdets geografiska läge gör att det kan finnas förutsättningar för tidigare verksamheter. Stenbrytning har förekommit men i vilken omfattning är i dagsläget oklart och behöver studeras vidare. I och omkring Lucerna kan det finnas marinarkeologi och beroende på planområdets avgränsning kan detta behöva studeras närmare.

Teknisk försörjning

Teknisk försörjning finns till planområdet.

Störningar och skyddsavstånd

Lukterna som uppkommer från avloppsreningsverket kommer främst från det orenade avloppsvattnet och från rens och slamhantering. En utredning behöver analysera om en utökad verksamhet kommer medföra en risk för spridning av lukt till närmaste bostadsområde.

Buller från reningsverket uppkommer främst från transporter till och från verket. Transporter går via Östersjövägen som är genomfartsled från Lucerna hamnområde till E22. Anläggningen ligger långt ifrån samlad bostadsbebyggelse varför störningar kan förväntas vara små.

Drygt 140 fastigheter med bostäder, skola och förskola ligger inom en radie av 1000 meter från Lucerna ARV. 1000 meter är Boverkets rekommenderade skyddsavstånd för avloppsreningsverk dimensionerade för mer än 20 000 personekvivalenter. Kapaciteten på avloppsreningsverket överstiger 20 000 personekvivalenter.

Inom föreslaget utredningsområde finns en anläggning för biogas som innebär skydds- och säkerhetsavstånd som man måste beakta. Det är en tillståndsfråga enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor, detta ska bevakas i planprocessen så man inte låser in sig på något sätt.

Vid utökning av planområdet påverkas flera fastigheter av skyddsavståndet. Detta behöver hanteras i planprocessen.

Klimatanpassning

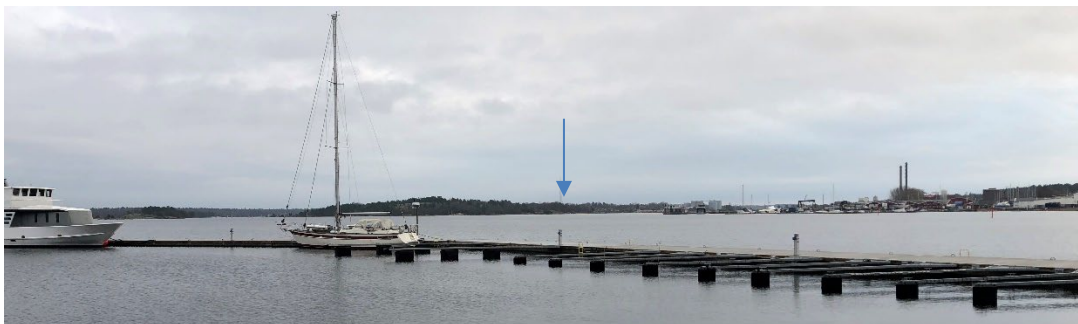
En samhällsviktig funktion som reningsverk ska enligt Boverkets rekommendationer för hantering av översvämning och skyfall ges en högre säkerhetsnivå och planeras så att funktionen kan upprätthållas vid en översvämning. Planläggning av samhällsviktiga installationer ska vara på minst +3,0 meter över havet. En dagvattenutredning behöver tas fram som redovisar hur dagvatten kan omhändertas vid skyfall och undvika översvämning.

Volym, gestaltning och landskapsbild

Landskapsbilden kan påverkas av beroende på planförslagets utformning. Vid tidigare planläggning har naturliga barriärer som bergsknallar använts som insynsskydd för att minska påverkan på landskapsbilden.

I Enköpings kommun pågår framtagande av detaljplan för ett nytt reningsverk (se bilaga). I samband med det har ett gestaltningsprogram tagits fram med grundläggande principer för byggnation. Något liknande bör tas fram även inom denna process för att redovisa påverkan på landskapsbilden.

I närområdet finns ett gammalt bergrum som fungerat som lagringsplats för olja. Det är ett bergrum där cisternen står kvar och man bara har fyllt igen och bommat igen öppningarna, vilket kan påverka markanvändningen, detta måste utredas vidare i detaljplanen.

Figur 6. Vy från Slottsholmen mot Lucerna, pil visar läge för reningsverk

Naturvärden

På Lucerna finns kända naturvärden, påverkan på dessa behöver utredas vidare genom en naturvärdesinventering. Området direkt nordost om reningsverket är utpekad som nyckelbiotop. En inventering gjordes 2009 med huvudsakligt fokus på apollofjäril och läderbagge. Det konstaterades att det finns förutsättningar för båda arterna. Dessa båda är upptagna i bilaga 4 i art- och habitatdirektivet och har således mycket stark skyddsställning. Hela Lucerna omfattas av Länsstyrelsen naturvårdsplan klass 2. Vid en utvidgning av reningsverket kommer dessa värden att påverkas, vilket föranleder att en miljökonsekvensbeskrivning behöver tas fram.

Miljöbedömning och MKB

Förslag till detaljplan möjliggör en utbyggnad av tillståndspliktig verksamhet, dessa tillstånd har hanterats i en separat process och tillstånd har meddelats av Mark- och miljödomstolen i Växjö 2017-11-08.

Planen möjliggör en verksamhet som alltid ska antas ha betydande miljöpåverkan i enlighet med 2 § Miljöbedömningsförordningen (2017:966), då den omfattas av tillståndsplikt enligt 28 kap (rening av avloppsvatten) miljöprövningsförordningen (2013:251). Detta medför att detaljplanen skall åtföljas av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Syftet med en MKB är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som en verksamhet eller åtgärd kan medföra på:

- Människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö,
- Hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt samt
- Hushållningen med material, råvaror och energi

Syftet är också att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön (3 § 6 kap. miljöbalken).

Utifrån områdets naturvärden tillsammans med verksamhetens art konstaterar Enheten för samhällsbyggnad att detaljplanen får en betydande miljöpåverkan som innebär att en miljökonsekvensbeskrivning behöver göras. Eftersom Enheten för samhällsbyggnad på ett tidigt stadie konstaterat att en MKB behövs har ingen undersökning av betydande miljöpåverkan gjorts i samband med planbeskedet. Enheten för samhällsbyggnad ska ta fram en undersökning för betydande miljöpåverkan och samråda om avgränsning av MKB internt inom kommunen och i ett undersökningssamråd med Länsstyrelsen.

Utredningar

I den kommande detaljplaneprocessen har följande utredningar identifierats som troliga att behöva genomföra:

- Miljökonsekvensbeskrivning
- Naturvärdesinventering
- Dagvattenutredning
- Gestaltungsprogram
- PM Luktspridning

5. Slutsats och förslag till beslut

Slutsats

Enheten för samhällsbyggnad bedömer att det är av stor vikt för kommunen att påbörja ett planarbete för reningsverket på Lucerna för att säkerställa avloppsrening utifrån framtida krav. Vid framtagande av en detaljplan för reningsverk kommer det krävas en miljökonsekvensbeskrivning, MKB, eftersom detaljplanen innebär en ökad risk för betydande miljöpåverkan. Detaljplanen kommer handläggas med ett utökat planförfarande.

Utifrån bestämmelser om allmänna och enskilda intressen i PBL (2010:900) bedöms dessa inte vara grund för ett negativt planbesked.

Bedömning av ansökan om planbesked

Positivt planbesked föreslås lämnas samt ett beslut om upprättande av detaljplan för **LUCERNA 2 OCH DEL AV VÄSTERVIK 4:28 , LUCERNA AVLOPPSRENINGSVERK, Västerviks kommun, Kalmar län.**

Tid och prioritering

Planen klassas om en Prio 1 -plan och handläggs enligt Plan- och bygglagens regler för utökat förfarande. En Prio 1 -plan är den högsta kategorin och innefattar exempelvis detaljplaner som är av stort samhällsintresse.

Prio 1 innebär att plangruppen kommer påbörja planarbetet omgående. En konsult kommer vara behjälplig i framtagandet av en detaljplan. Enheten för samhällsbyggnad skriver ett plankostnadsavtal med exploatören som reglerar kostnader för framtagande av en detaljplan. Tillkommande utredningar bekostar exploatören.

Beräknad handläggningstid är ca 1 år från uppstart, d.v.s. antagande tidigast Q4 2021 och laga kraft 3 veckor efter antagande, under förutsättning att planen inte överklagas.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår kommunstyrelsen besluta

- **att meddela ett positivt planbesked**
- **att uppdra åt enheten för samhällsbyggnad att upprätta förslag till detaljplan för *LUCERNA 2 OCH DEL AV VÄSTERVIK 4:28 , LUCERNA AVLOPPSRENINGSVERK, Västerviks kommun, Kalmar län.***

Kommunstyrelsens förvaltning

I framtagande av planbesked har representanter från miljö- och byggnadskontoret, räddningstjänsten, kulturenheten, Västervik miljö och energi samt enheten för samhällsbyggnad lämnat synpunkter.

Marcus Åberg
Planarkitekt

Fanny Hansson
Planarkitekt

Daniel Niklasson
Samhällsbyggnadschef

Ulf Kullin
Förvaltningschef